

Centrum Myśli Polityczno-Prawnej
im. Alexisa de Tocqueville'a

Piąta Debata Tocqueville'owska pt.

**KRYZYS TWORZENIA PRAWA POLSCE
W POSZUKIWANIU KIERUNKÓW REFORM**

8 grudnia 2011 (czwartek)

Wydział Prawa i Administracji UE, ul. Kopcińskiego 8/12

Niska jakość polskiego prawa nie budzi wątpliwości ani wśród ludzi nauki prawa, ani prawników praktyków, ludzi biznesu czy też komentatorów w mediach. Panuje zgoda co do tego, iż inflacja prawa (w ubiegłej dekadzie liczba stron Dziennika Ustaw była siedmiokrotnie większa niż jego angielskiego odpowiednika) prowadzi do braku stabilności prawa (szczególnie widocznej w dominacji ustaw nowelizacyjnych, które prowadzą do tego, że wiele aktów prawnych stanowi efekt kilku- lub nawet kilkunastokrotnej nowelizacji, w tym także w okresie ich vacatio legis). Brak stabilności prawa powoduje, iż nie stwarza ono wystarczającego poczucia pewności podmiotów prawa, nie pozwala racjonalnie planować przedsięwzięć i przewidywać zachowań własnych i pozostałych uczestników wspólnoty prawnej. Nie ma zatem podstaw do kształtowania zrozumiałej i przewidywalnej praktyki stosowania prawa, zwyczajów i nawyków prawnych, utrwalonej wykładni. Ten stan rzeczy powoduje, że takie dobra jak wolność i autonomia jednostki, dynamika inicjatyw społecznych, konkurencyjność i efektywność gospodarki nie mogą być należycie chronione przez państwo poprzez postanowienia stanowione przez nie prawa. Taki stan rzeczy pozwala z kolei określić kondycję państwa jako daleką od konstytucyjnego zapisu o państwie prawa. Tym samym można zasadnie formułować tezę o kryzysie państwa prawa w Polsce, zgodnie ze starożytnym ujęciem Tacyta, iż im gorsza kondycja republiki, tym liczniejsze i mniej skuteczne prawa.

Celem V Debaty Tocqueville'owskiej będzie podjęcie wysiłku identyfikacji przyczyn niskiej jakości tworzonego w Polsce prawa, a następnie wskazanie kierunków koniecznych reform. Debata będzie składać się z dwóch części. Część pierwsza zostanie podzielona na dwa moduły merytoryczne.

W module pierwszym czterej paneliści zostaną poproszeni o autorskie wskazanie, a możliwie także uporządkowanie, przyczyn słabości tworzonego w Polsce prawa, ze

Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. Alexisa de Tocqueville'a

szczególnym uwzględnieniem (a) przeregulowania gospodarki, (b) aktywności grup nacisku, (c) wymogów prawa europejskiego, (d) słabości instytucji tworzących prawo, przede wszystkim ich dezintegracji tak po stronie rządowej, jak i parlamentarnej, (e) zachwianych relacji między wymiarem politycznym a merytorycznym tworzenia prawa, (f) współczesnego modelu akademickiego i zawodowego kształcenia prawników, gdzie dominuje perspektywa poszczególnych dogmatyk prawniczych kosztem bardziej holistycznej perspektywy oferowanej przez nauki społeczne, szczególnie nauki ekonomiczne z ekonomiczną analizą prawa na czele. Moduł ten pozwoli także na krótkie ustosunkowanie się każdego z panelistów do diagnozy sformułowanej przez pozostałych uczestników debaty.

W module drugim, niejako terapeutycznym, paneliści zostaną poproszeni o autorskie sformułowanie zarysu niezbędnych warunków tak społecznych i politycznych, jak i instytucjonalnych (tak rangi konstytucyjnej, jak i niższej, jak chociażby tylko regulaminów Sejmu, Senatu czy Rady Ministrów) dla skutecznych reform pozwalających na konieczne podniesienie jakości tworzonego w Polsce prawa. Przykładowo warunki te sprowadzać się mogą do (a) budowania woli politycznej na rzecz deregulacji, (b) wprowadzenia oceny skutków regulacji (w tym szczególnie analiz kosztów i korzyści zarówno w badaniach przed i polegislacyjnych) przez organ typu Rady Stanu, który podlegając parlamentowi ponosiłby odpowiedzialność za merytoryczną stronę tworzonego prawa, (c) wprowadzenia rozwiązania typu sunset, a więc automatycznej utraty mocy obowiązującej przez te akty prawne, które w określonym czasie nie zostałyby podtrzymane wolą polityczną (czyli klauzul derogacyjnych czyli praktycznie ustawodawstwa okresowego lub zasady, iż akt prawny po zaistnieniu pewnych warunków negatywnych -- jak na przykład brak wprowadzenia do niego przepisów wykonawczych -- traci moc obowiązującą), (d) przyjęcia rozwiązań wzmacniających pozycję rządu w procesie tworzenia prawa w parlamencie, szczególnie wprowadzenia (za współczesnym konstytucjonalizmem francuskim) połączenia votum zaufania dla rządu z obroną rządowego projektu ustawy lub zobowiązania rządu (postanowieniem regulaminu Sejmu) do wskazania po drugim czytaniu rządowego projektu ustawy, które z wniosków mniejszości, a więc które poprawki opozycji popiera), (e) wprowadzenia przejrzystych reguł działania grup nacisku w procesie tworzenia prawa (szczególnie jego ograniczenia do rzadko stosowanej procedury publicznego wystąpienia przez komisję sejmową lub senacką), (f) wprowadzenia do zasad akademickiego i zawodowego kształcenia prawników polskich około- i pozaprawniczych reguł rozumowania właściwych dla nauk społecznych począwszy od ekonomii, socjologii, politologii, psychologii, aż do filozofii polityki. W module tym każdy z panelistów zostanie poproszony o krótką ewaluację stanowisk pozostałych uczestników debaty.

Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. Alexisa de Tocqueville'a

W drugiej części debaty publiczność przeprowadzi dyskusję nad tezami sformułowanymi przez panelistów. Debatę zakończy komentarz do dyskusji publiczności każdego z panelistów oraz podsumowanie całości debaty dokonane przez prowadzącego.

Wprowadzenie ekonomisty do debaty prawniczej

prof. Leszek Balcerowicz, Szkoła Główna Handlowa

Uczestnicy:

prof. Lech Morawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika

prof. Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz, Uniwersytet Adama Mickiewicza,
sędzia TK

dr Artur Wołek, Wyższa Szkoła Biznesu

dr Kazimierz Michał Ujazdowski, Uniwersytet Łódzki, poseł na Sejm RP

Prowadzący:

prof. Zbigniew Rau

**Centrum Myśli Polityczno-Prawnej
im. Alexisa de Tocqueville'a**

PROGRAM

8 grudnia 2011 (czwartek)

Wydział Prawa i Administracji UE, ul. Kopcińskiego 8/12

- 12.45 – 13.00 Spotkanie w Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. Alexisa de Tocqueville'a*
- 13.00 – 13.15 Oficjalne otwarcie biblioteki Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. Alexisa de Tocqueville'a (sala 1.18)*
- 13.15 – 13.45 **Rozpoczęcie:** wystąpienia Rektora Uniwersytetu Łódzkiego, Dziekana Wydziału Prawa i Administracji oraz sponsorów
Prof. Zbigniew Rau – przedstawienie panelistów oraz zasad debaty,*
- 13.45 – 14.15 **Wprowadzenie ekonomisty do debaty prawniczej**
prof. Leszek Balcerowicz, Szkoła Główna Handlowa*
- 14.15 – 14.30 **Identyfikacja problemu** (trzy-czterominutowe wystąpienia panelistów)*
- 14.30 – 15.00 **Moduł I***
 - ok. pięciominutowe wystąpienia panelistów,*
 - ok. jednoczyninutowe wypowiedzi każdego z panelistów w odniesieniu do pozostałych*
- 15.00 – 15.30 **Moduł II***
 - ok. pięciominutowe wystąpienia panelistów,*
 - ok. jednoczyninutowe wypowiedzi każdego z panelistów w odniesieniu do pozostałych*
- 15.30 – 16.00 Przerwa na kawę*
- 16.00 – 17.00 **Wystąpienia publiczności** – komentarz do wypowiedzi panelistów*

Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. Alexisa de Tocqueville'a

17.00 – 17.20 Pięciominutowe wystąpienia panelistów – ustosunkowanie się do zarzutów, komentarzy oraz pytań publiczności

17.20 – 17.30 Podsumowanie debaty - prof. Zbigniew Rau